

Katechetický VĚSTNÍK

č. 3 Školní rok 2007/08 – listopad

SÍLA VĚRNOSTI

malé zastavení s Josefem Kajnekem, pomocným biskupem královéhradeckým

Mohl byste se s námi podělit o nějakou vzpomínku z hodin náboženství?

Když jsem působil jako kněz ve farnosti Ústí nad Orlicí, což je už čtvrt století, trápil jsem se tím, že jsem měl – podle tehdy nesmyslných předpisů – na dvou školách dovoleno jen minimum hodin náboženství (např. jednu hodinu za měsíc) a ještě k tomu pod přísným dohledem. Abych to dětem ve farnosti vynahradil, půjčil jsem si prostřednictvím P. Kadavníka, duchovního otce u ctihodných sester v Přelouči, 8mm film „Černoušek Bambo“. V pátek před večerní mší svatou jsem pak v sakristii tento seriál promítal na pokračování. Byla to vlastně katecheze o svátostech. Hlavní postava – malý chlapec v africké vesnici na pokraji pralesa – nás provázel tím, jak se připravoval na svátost křtu, smíření a eucharistie. Vyrostl, odjel do Říma studovat a vrátil se jako kněz, který sám uděloval svátosti svým vrstevníkům a spoluvěsníčanům. Tehdy jsem zažil radost z toho, že mohu do dětských duší zasévat pravdy, ze kterých budou v životě čerpat. Vyučování náboženství mne začalo bavit, našel jsem konečně správný vztah k této mé kněžské činnosti. Avšak brzy nato „spadla klec“: přišel jsem o tzv. „státní souhlas“. Dnes už jsou z mých tehdejších žáků matky a otcové, které mají děti tak staré, jako byli tenkrát oni.

Co Vám v poslední době udělalo radost?

V poslední době vidím, a doslova mne dojíká, žitý manželský slib lásky a věrnosti až do heroického stupně. V nemocnici jsem se setkával už několik týdnů s úplně paralyzovaným mužem (asi 65 let starým) s tracheotomií. Když měl pootevřené oči, bylo mu vidět jen bělmo. V duchu jsem mu žehnal, když jsem byl někoho v tom pokoji navštívit. Potom jsem se potkal s jeho manželkou, která v nemocnici tráví denně čtyři hodiny a spolu s dalšími příbuznými a svými přítelkyněmi mu neúnavně slouží. Tento muž prodělal operaci nezhoubného nádoru mozku a na následky operace ochrnul. Nyní, po několika měsících, se pan František dovede na návštěvu usmát; ne nějak formálně, ale jeho úsměv je obrazem úsměvu manželky. Učí se znovu mluvit, rozeznávat barvy, písmenka apod. Jeho paní si ho chce vzít s pomocí charitní ošetřovatelské služby do domácí péče. Kdykoliv vidím její nasazenost a radost z každého maličkého pokroku, říkám si – to je síla věrnosti: „Slibuji ti lásku a věrnost, že tě nikdy neopustím a ponesu s tebou všechno dobré i zlé až do smrti! K tomu ať mi pomáhá Bůh!“

Co byste přál katechetům do jejich služby?

Abý při setbě byli trpěliví. Žně nejsou hned vidět!

OBSAH čísla 3/2007-08

- **Vzděláváme se**
Zdroje informací o apošto-
lu Pavlovi a o jeho původu
- **Příběhů není nikdy dost**
Nejcennější poklad
- **Inspirace pro II. stupeň**
Kdo jsem?
- **Hry**
- **Okénko do historie
katecheze**
Katecheze v Bibli

PŘÍLOHY:

- **Luštěnky a pracovní listy**
Listy svatého Pavla
Máme naději
Zaměstnání v Bibli
Tvořivé náboženství:
– Svíce
- **„Dušičky“** – program
pro „vstup do školy“
- **Alfa – Omega:**
série otázek (téma: SZ)
ke stolní hře

VZDĚLÁVÁME SE
 **Zdroje informací o apošto-
lu Pavlovi
a o jeho původu**

Kdo by se chtěl seznámit s Pavlovým hlásáním evangelia a s jeho teologií, musí sáhnout po sedmi listech, které se nám dochovaly z jeho korespondence. V exegetickém bádání se totiž dospělo k všeobecnému přesvědčení, že pouze listy *Řím, 1-2 Kor, Gal, Flp, 1 Sol* a *Flm* pocházejí bezprostředně od apoštola Pavla. Pokud pak jde o zbývající listy, které jsou připisovány Pavlovi (z 21 listů Nového zákona je jich tradičně připisováno Pavlovi celkem 14: jedná se o tzv. *Corpus Paulinum*), počítá se s tím, že vznikly po apoštolově smrti v okruhu jeho žáků a církevních obcí, které on založil. Tyto listy byly napsány za účelem uchování dědictví apoštola Pavla a rozvinutí jeho myšlení. Jedná se o *2 Sol, Kol, Ef, 1-2 Tim, Tit*. Zvláštní pozici zaujímá list Židům, ve kterém sice není zmíněno jméno apoštola Pavla jako odesílatele, ale který byl přesto po dlouhá staletí řazen mezi Pavlovy listy. Tento list je však dnes zcela oprávněně považován za samostatné dílo!

K rekonstrukci Pavlova života a jeho působení máme k dispozici kromě sedmi listů, které nesporně pocházejí od něho, ještě Skutky apoštolů. Z historického hlediska mají listy samozřejmě jako osobní svědectví větší význam a zasluhují více pozornosti. Tradice o Pavlovi, které použil autor Skutků, obsahují nepochybně některé důležité konkrétní biografické údaje o apoštolových cestách, ale zahrnují tu a tam také vyprávění ve stylu legendy. Při jejich hodnocení je třeba stále mít v patrnosti, že Lukáš své prameny v silné míře přepracoval a přizpůsobil svému stylu. Nesmí se rovněž zapominat na skutečnost, že Lukáš napsal své dílo téměř 30 let po Pavlově smrti.

I když se apoštol Pavel sám nikde nezmiňuje o místě svého narození, přesto je jeho původ z Tarsu v Kilikii nepopíratelný. Tuto informaci nám poskytují Skutky apoštolů v souvislosti s jeho obrácením (*Sk 9,11*) a pak později ve spojitosti s jeho zatčením (*Sk 21,39*). Tarsus byl již v Pavlově době starobylým městem s dvoutisíciletou historií. Po jeho dobytí Římany v roce 67 př. Kr. se stal hlavním městem provincie Kilikie.

Toto město bylo nejen důležitou obchodní křižovatkou, která spojovala semitský a řecký svět, ale rovněž věhlasným kulturním a filosofickým centrem. Strabón vychvaluje vědy-
chtivost obyvatel Tarsu a dodává, že jeho školy předstihují školy athénské a alexandrijské (*Geogr. 14.5.13*). V Tarsu pobýval také stoický filosof a učitel císaře Augusta Athenodoros. Toto město navštívila rovněž řada významných římských osobností: Cicero, Julius Caesar a Kleopatra. Apoštol Pavel se tedy právem chlubí, že je „občan neznámého města“ (*Sk 21,39*).

Toto město bylo nejen důležitou obchodní křižovatkou, která spojovala semitský a řecký svět, ale rovněž věhlasným kulturním a filosofickým centrem. Strabón vychvaluje vědy-
chtivost obyvatel Tarsu a dodává, že jeho školy předstihují školy athénské a alexandrijské (*Geogr. 14.5.13*). V Tarsu pobýval také stoický filosof a učitel císaře Augusta Athenodoros. Toto město navštívila rovněž řada významných římských osobností: Cicero, Julius Caesar a Kleopatra. Apoštol Pavel se tedy právem chlubí, že je „občan neznámého města“ (*Sk 21,39*).

Apoštol Pavel se narodil v Tarsu mezi léty 5-10 po Kr. Při stanovení tohoto období se vychází z listu Filemonovi, který byl napsán kolem roku 60. V tomto listě se Pavel nazývá „starcem“ (*Flm 9*). Podle Hippokrata, nejslavnějšího lékaře starověku, se jednalo o 6. období ze sedmi období lidského života. Výraz „stařec“ označuje plnou zralost muže ve věku 49-56 let (*srov. FILÓN, De Opificio Mundi, 105*).

Nelze přehlédnout, že apoštol Pavel ve svých listech opakovaně zdůrazňuje svůj židovský původ. Byl Hebrejem, Izraelitou z Abraháмова potomstva (*srov. 2 Kor 11,22*). V *Řím 11,1* k tomu ještě dodává, že je „z Benjamínova kmene“ a ve *Flp 3,5* o sobě tvrdí: „Osmý den jsem byl obřezán.“ Znamení vyvolení Izraele, tj. obřizku, nezískal dodatečně, nýbrž jak to předpisuje Zákon: „ve stáří osmi dnů“ (*Gn 17,12*). Byl tedy ve shodě se Zákonem obřezán, protože byl Izraelita; nebyl tedy proselyta, tj. konvertita k židovství z pohanství. Na rozdíl od mnoha jiných Izraelitů jeho rodina mohla doložit přesný původ z kmene Benjamínova.

Pavel mohl rovněž o sobě a o svých rodičích tvrdit, že jsou Hebrejové. Rozpoznávacím znamením pro tuto skutečnost byl patrně původ rodiny z Palestiny a uchovávaní aramejského jazyka. Lze tedy předpokládat, že Pavlova rodina udržovala úzké spojení s mateřskou zemí. Tomu odpovídá i zmínka ve *Sk 23,16* o Pavlově sestře, která byla provdána v Jeruzalémě. Jedná se o jediný záznam, který se dochoval o členech Pavlovy rodiny v Novém zákoně.

Skutečnost, že apoštol Pavel náležel ke dvěma kulturám – židovství a helénismu – potvrzují jeho dvě jména: Šavel a Pavel (*srov. Sk 12,12: Jan Marek*). Semitské jméno Šavel (řecky *Saulos*, což je přepis hebrejského *Šaúl*, tj. „vyžádaný“), které se objevuje pouze ve Skutcích apoštolů, mohl dostat kvůli příslušnosti jeho rodiny ke kmenu Benjamína, protože též král Saul do něj patřil. Toto jméno bylo používáno v oblasti rodiny a v okruhu známých (tzv. *supernomen*), zatímco latinské jméno „Pavel“ (řecky *Paulos* = lat. *Paulus*, tj. „malý, nepatrný“) bylo zřejmě hlavním jménem (tzv. *cognomen*). Na základě této skutečnosti lze částečně vysvětlit důvod, proč Pavel nikdy neuvádí své druhé jméno ve svých listech. Pavel se tedy ve své korespondenci představuje jen svým hlavním jménem, které dává do souvislosti se svým pověřením, a sděluje tak, za koho se sám opravdu pokládá: „Pavel, služebník Krista Ježíše, povoláný za apoštola, určený k hlásání radostné zvěsti“ (*Řím 1,1*).

doc. Petr Mareček

PŘÍBĚHŮ NENÍ NIKDY DOST

Nejcennější poklad

V Německu leží město Weinsberg. Nad městem, na vysokém kopci, trůní starobylá pevnost. Občané Weinsbergu o ní hrdě vypravují zajímavou pověst. V patnáctém století, v dobách rytířství a cti, obléhali pevnost nepřátelští vojáci, takže v ní měšťané zůstali uvězněni. Velitel nepřátel poslal do pevnosti vzkaz, že před zahájením zdrcujícího útoku mohou ženy a děti město opustit. Po dalším vyjednávání velitel nepřátel také slíbil a svým čestným slovem zaručil, že každá žena si s sebou může vzít svůj osobní nejcennější poklad, a to pod podmínkou, že si ho sama odnese. Jistě si umíte představit, jak byli nepřátelští vojáci ohromeni, když ženy začaly vycházet z pevnosti – a každá nesla na zádech svého manžela.

Z knihy Briana Cavanaugha „Kolik váží sněhová vločka“ vybral P. Pavel Konzbul

INSPIRACE PRO II. STUPEŇ ZŠ

Kdo jsem?

Návrh programu je určen pro mladé z přibližně 8. až 9.tř. a je jedním z témat, která na sebe budou volně navazovat a budou se zabývat sebereflexí s cílem pomoci v pochopení a přijetí sebe sama a svého místa v životě. Témata se dotknou oblastí od sebepřijetí, životních hodnot, identity a důstojnosti člověka až k osobnímu povolání. Program je vhodný do hodin náboženství i pro společenství ve farnosti.

Obsah:

Účastníci jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, jak vidí sami sebe, co je jejich ideál sebe sama a jaká je realita; mají zjistit, že ani ideál ani přílišné podceňování nebo přeceňování se nejsou jejich reálným obrazem a že setkání a vztahy s druhými lidmi a s Bohem se uskutečňují v rovině reality.

Cíl: Zamyslet se nad svou osobností, nad svými přednostmi a slabými stránkami. Učíme se je pojmenovávat a přijímat, učíme se sdílet s ostatními.

Hra (motivace):

Každý si vytáhne jméno někoho ze skupiny a pokusí se v 5 minutách napsat:

- 1) čím by ten člověk byl, kdyby byl: stromem, zvířetem, květinou, nábytkem, autem (jakým stromem, jakým zvířetem...);
- 2) **jakékoliv** slovo, které toho člověka nejlépe vystihuje.

Cílem je pouze se „rozehrát“, navodit atmosféru; nejde o to doopravdy vystihnout vlastnosti vybraného člověka, to by potřebovalo více času; odpovědi tedy mají být spíše humorné.

Potom jeden ze skupiny přečte svou charakteristiku bez udání jména a ostatní hádají, o koho jde (zdůraznit, že se moc neznáme, a proto je naše přirovnání nedokonalé, někdy i úplně špatné). Pokračujeme, dokud neuhádneme všechny členy skupiny.

Diskuse:

Podařilo se druhým vystihnout, jaký jsem? V čem ano, v čem ne? Proč? (Kdo chce, řekne, jak to vnímá...)

Samostatná práce:

Každý dostane papír a má za úkol napsat jen pro sebe (nikdo to nebude číst, ani to nebude muset říkat nahlas):

- 1) jméno nejméně jednoho člověka, který mě bere takového, jaký jsem (kamarád/kamarádka, sourozenec, rodiče...);
- 2) jaký bych chtěl být (můj ideál sebe sama);
- 3) do jednoho sloupečku napsat své přednosti, schopnosti... a vedle toho do druhého sloupečku své slabé stránky...

Sdílení:

Až všichni dopíší, začneme procházet, co napsali, a **začneme od posledního úkolu** (cílem není vyjmenovat, co kdo konkrétně napsal, konkrétní může být jen ten, kdo chce):

Ad 3) Který sloupeček je delší – ten s obdarováními, které mám, nebo ten s mými slabostmi? (Účastníky vedeme k tomu, aby si uvědomili, že mají jak dobré stránky – a opravdu je mají, tak i slabé stránky – ale určitě to není žádná pohroma!)

Ad 2) Každý má pěkné i slabé stránky. Náš ideál sebe sama často vychází právě z toho, co na sobě vnímáme jako negativní. Podívejte se, co jste napsali jako ideál sebe sama... Je dobré mít touhu něco na sobě změnit. Ale ideál vždy zůstane ideálem, i když se k němu možná někdy v něčem přiblížíme. Takže: ideální „Petr, Katka...“ neexistuje...

Ad 1) Přesto se najde alespoň jeden člověk (ale určitě mnohem víc), který mě bere takového, jaký jsem, který se mnou kamarádí, který se mnou počítá...

Ale nenajde se ani jeden člověk, který by kamarádil s mým ideálním já. Proč? Z jednoduchého důvodu: protože ideální „Petr, Katka...“ neexistuje. A těžko budu kamarádit, bavit se, sportovat... s někým, kdo neexistuje.

Závěr našich úvah:

Stejně je to i s Bohem: Bůh mě zná a má rád takového jaký jsem – i přes moje chyby a nedostatky. Kdo si o sobě myslí, že je dokonalý, říká tím, že vlastně *nepotřebuje pomoc ani lidí, ani Boha*. Ale Bůh přišel a je s námi právě proto, že moc dobře *ví, že jeho pomoc potřebujeme*. Jestliže tedy cítíš, že v něčem nejsi dokonalý, že máš některé ne zrovna dobré vlastnosti, že se ti občas něco nedaří..., pak *potřebuješ Boha*. A Bůh je tady, je připraven ti pomoci, jestliže ho o to požádáš a začneš s ním spolupracovat.

K příštímú tématu:

Zjistěte, co nám svět nabízí za modely, jaké nám nabízí příklady k následování. Přineste ukázkou časopisů, reklam..., kde vám „odborníci“ radí, jací máte být, abyste byli dokonalí, úspěšní, prostě „in“. Zamyslete se nad tím, co vám svět kolem vás představuje pod slovem „dokonalost“.

Poznámka: Téma je zpracováno pro použití při výuce náboženství (jak časově, tak i tematicky). Podrobnější komentář, další aktivity a prohloubení tématu ve spojitosti s biblickým poselstvím najdete na:

<www.diecezehk.cz/biskupstvi/katecheticke_centrum> v rubrice Texty.

Zpracovala Helena Johnová, KC Hradec Králové

HRY

• Namotávání provázku

Jedná se o jednoduchou hru vhodnou na závěr hodiny. Potřebujeme dva stejně silné kolíky spojené alespoň čtyřmetrovým provázkem. Uprostřed provázku uděláme uzel. Děti mohou soutěžit ve dvojicích. Vítězí ten z dvojice, kdo dříve namotá na kolík svoji polovinu provázku až k uzlíku. Dá se udělat i tzv. tenisový pavouk: hraje se osmifinále, čtvrtfinále, semifinále, finále. Postupuje vždy vítěz. Nebo mohou mezi sebou soutěžit dvojice: která z dvojic namotá rychleji provázek tak, že se kolíky dotknou? Pro zdar akce je třeba dbát na to, aby soutěžící měli provázek vždy napnutý a namotávali ho na jedno místo na kolíku (uprostřed).

• Cesta důvěry

Hodí se na zpestření hodiny, když mluvíme o důvěře v Boha či v člověka. Vytvoří se dvojice, které si důvěřují. Jeden hráč si zaváže oči a druhý jej pouze svým hlasem má provést nějakou předem stanovenou trasou. Její obtížnost je třeba přizpůsobit věku a šikovnosti hráčů. Může se hrát i na čas.

• Na straku

Jeden dobrovolník představuje strážce pokladu, ostatní jsou straky, které se z pokladu snaží něco vynést. Pokladem mohou být softové nebo pingpongové míčky v nějaké misce, kterou má strážce položenou pod rozkročenýma nohama. Strážce má zavázané oči. Všichni mlčí a straky po jedné přilétají, aby vzaly z pokladu. Každá straka má na úlovek asi 20 vteřin. Pak se musí vrátit a vylétá jiná. Když se strážce dotkne straky rukou, straka vypadá ze hry. Vítězí ta straka, které se podaří vynést co nejvíc z pokladu. Poznámka: Straky kradou, ale my lidé máme příkázání Nepokradeš!

Připravuje P. Jindřich Čoupek

VYLUŠTILI JSTE SPRÁVNĚ?

☼ **Listy svatého Pavla:** Listy jsou v NZ řazeny takto: 1: Římanům, 2: 1. Korint'ánům, 3: 2. Korint'ánům, 4: Galat'ánům, 5: Efesanům, 6: Filipánům, 7: Kolosanům, 8: 1. Soluňanům, 9: 2. Soluňanům, 10: 1. Timotejovi, 11: 2. Timotejovi, 12: Titovi, 13: Filemonovi, 14: Židům.

Tajenka: DIKTOVAL PÍSAŘI.

☼ **Máme naději: ... VÍRU VE VZKŘÍŠENÍ.**

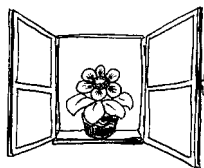
☼ **Zaměstnání v Bibli: ... POCTIVĚ A S LÁSKOU.**

OKÉNKO DO HISTORIE KATECHEZE

Katecheze v Bibli

Věřícímu čtenáři Písma svatého neunikne, že Zjevení, které je současně jakousi Boží „katechezí“ lidstvu a vyvolenému národu zejména, je něco obdivuhodného. Bůh se ve své vynalézavé lásce obrací k člověku v různých dobách rozličným způsobem, aby každý mohl ve své době a ve své vlastní kultuře pochopit a přijmout jeho poselství. V izraelském národě existovaly již dávno před příchodem Krista rozmanité způsoby zprostředkování obsahu starozákonní víry. V knize Deuteronomium nacházíme, moderně řečeno, krátké formule vyjadřující víru (*Dt 26,5-10*: tzv. malé historické krédo; *Dt 6,21-25*: tzv. katechetické krédo). Jde o text, který vypráví o exodu z Egypta jako o vysvobození z otroctví a popisuje veřejný rituál učení, jehož se účastnil celý národ, když stanul před Hospodinem o slavnosti stánků (*srov. Dt 31,10-13*).

Zprostředkování obsahu víry z generace na generaci hrálo v Izraeli podstatnou roli. Účelem opakované recitace textů víry (*Dt 6,7-9*) zdaleka nebylo pouze jejich vštípení do paměti, ale mnohem více jejich meditování, pronikání do textu a v neposlední řadě probuzení či obnova touhy a ochoty nechat se zcela proniknout a naplnit Hospodinovými zaslíbeními i příkazy.

Ve spisech Nového zákona se setkáváme s katechezí především v činech a učení samého Ježíše Krista. Jedinečnost jeho poselství o Božím království, které hlásal s mocí, způsob jeho „katechizace“ s názornými podobenstvími a zejména jeho utrpení, smrt, zmrtvýchvstání a oslava ukazují, že v jeho viditelném „pobytu“ zde na zemi se nejednalo pouze o (proroky předpověděnou) obnovu víry Izraele, ale též a současně o něco nesrovnatelně nového. Všimněme si jedné konkrétní události, která je jakýmsi obecným archetypem katecheze, jakýmsi pravzorem katechetického přístupu i postupu, který Ježíš daroval křesťanům všech dob.

Jedná se o epizodu z *Lk 24,13-35* o dvou zdrcených či značně zklamaných mužích, kteří ve velikonoční neděli odcházejí z města pryč na venkov, aby se vzpamatovali z otřesu, spojeného s životní ztrátou svého Mistra Ježíše z Nazareta. K těmto dvěma dospělým lidem se připojuje On sám a nepoznan je doprovází na jejich cestě. Projevuje o ně zájem a pochopení, a jakmile si získá jejich důvěru, svým výkladem se taktně a přitom hojivým způsobem dotýká jejich srdce tak, že začíná hořet. Neméně významné je však i další Ježíšovo chování – ponechává jim plnou svobodu, projevuje respekt k jejich cestovnímu programu a k jejich soukromí. Jsou to oni, kdo jej u domu naléhavě přemlouvají, aby je neopouštěl, aby s nimi zůstal. Teprve pak dochází k vrcholu setkání, jímž je slavení Eucharistie a kterým se On vlastně viditelně rozloučí. Mízí jim z očí, už jsou opět jako by sami – avšak celá událost končí úplně opačně ve srovnání s tím, jak začala: Odešli z Jeruzaléma celí skleslí, aby se tam možná už nikdy nevrátili. Vracejí se tam ještě téhož dne a plní nadšení. Z učedníků se stali apoštolé (poslaní). V uvedeném příkladu nalézají odborníci řadu charakteristik autentické katecheze: Ta je doprovodem člověka na určitém úseku jeho cesty víry. Zajímá se o člověka celého – nejen o spásu jeho duše. Vede s ním dialog. Neodsuzuje, nevyvrací jeho pohled, ale mění ho. Respektuje jeho cestu víry včetně jejího (často těžkopádného) tempa a četných „objžděk“. Pomáhá člověku nejen výukou, ale „výchovně“, aby jeho víra postupně vyzrávala až do celobytnostního postoje – důvěrnému vztahu vůči Ježíši Kristu (skrže Písmo svaté a svátosti Cirkve...).

Jak nám může pomoci Bible ve výchově víry

V Bibli můžeme odhalit zvláštní pedagogickou citlivost, která je zaměřena nejen na způsob vedení k osobní víře v Boha, ale především na samého Boha jako vychovatele; ne náhodou nazývá 2. vatikánský sněm Bibli „nejvyšším pravidlem víry“ (Dei Verbum, čl. 21). Z toho je zřejmé, že pro pokoncilní katechezi, kterou chápeme jako výchovu ve víře, představuje biblický text jak základní zdroj jejího obsahu, tak i původní a směrodatný model výchovy víry. Tato výpověď platí i pro spisy Starého zákona.

Izrael si byl dobře vědom, že je národem vyvoleným, partnerem ve smlouvě s Hospodinem. Lid, který tábořil na sinajské poušti a který později v Kanaánu pravidelně putoval na svá posvátná místa, je nazýván shromážděním. V tomto lidu přetrvávalo živé vědomí povinnosti předávat nepřetržitě z pokolení na pokolení dědictví víry otců; tento závazek je připomínán např. v žalmu 78,3-8. Tradování zděděného obsahu víry bylo uskutečňováno rozličným způsobem, podle společenského postavení a role těch, kteří byli za výchovu ve víře odpovědní. Především se tento úkol týkal rodiny: rodiče působili na děti svým vlastním životem utvářeným podle víry otců, a to zejména důsledným plněním předpisů Mojžíšova zákona. První léta života trávilo dítě se svou matkou nebo chůvou (*srov. 2 Sam 4,4*). Od ní dostávalo první formy výuky (*srov. Př 6,20*). Tento verš opravňuje k domněnce, že první základy víry izraelského dítěte kladla jeho matka. Jakmile však synové (na rozdíl od dcer,

kteřé zůstávaly u matky) vyrostli z dětského věku, převzal hlavní odpovědnost za výchovu otec, včetně výchovy v oblasti víry. Rozhodující úlohu hrál otcův příklad života, doplňovaný přímým poučováním. Poněvadž obsah víry Izraele byl od počátku výrazně tvořen Božím ponaučením a příkazy (srov. *Ex 19n*), spočívala jedna z nejdůležitějších úloh otce rodiny v tom, že vštěpoval Boží příkazy svým dětem: „Tato slova, která ti dnes prikazuji, budeš vštěpovat svým dětem a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat“ (*Dt 6,6-7*).

Vedle tohoto pravidelného poučení existovaly ještě zvláštní příležitosti, při nichž otec zasvěcoval své děti do obsahu víry: jednalo se o prožívání liturgického roku pravidelným svěcením soboty a třemi poutními slavnostmi (Velikonoce, Letnice a Slavnost stánků). Ty poskytovaly příležitost k vyprávění o hlavních etapách dějin spásy a později k naslouchání předčítaným textům Zákona. Za neznámější doklad existence domácí katecheze můžeme označit slavnostní vyprávění otce rodiny o vysobození z Egypta v rámci domácího slavení velikonoční večeře.

Jedinečné místo mezi vychovateli víry v Izraeli patří vedle rodičů také osobám, které byly povolány stát se v určitém smyslu slova prominentními svědky Hospodinovy vůle – soudcům, králům, kněžím a levitům. Ale o tom zase příště.

doc. Ludvík Dřimal

POSLEDNÍ SLOVO MAJÍ DĚTI

☉ Vyprávím dětem o Noemovi. Následující hodinu jsem vyvolal Františka: „Františku, představ si, že jsi Noe. Řekni nám všem něco o sobě.“

Frantík začne vyprávět: „Jmenuji se Noe. Mám rád Pána Boha s celou svou rodinou. Ostatní lidé velmi hřešili, proto se Bůh rozhodl, že je spláchne vodou potopy. Jen mně a mé rodině vzkázal, že nechceme-li ani my být spláchnuti, ať si postavíme velkou loď. Mám za to, že byla jen o málo menší než Titanic, protože ten byl největší na světě. Do lodi jsem poslal svou rodinu a od každého zvířete samečka a samičku, tedy lva a lvici, mravence a mravenčici, hada a hadici atd. Ale kuřat bych tam, pane faráři, vepchal víc!!!“

Já na to: „A proč, Františku?“ – „Abych si mohl náky občas ugrilovat!“

o. Pavel z Náměště nad Oslavou

© Biskupství brněnské, Katechetické centrum, Petrov 8, 601 43 Brno
tel. 543 235 030, kl. 227, 247 nebo 257, e-mail: kc.brno@biskupstvi.cz

<http://kc.biskupstvi.cz>

Evidenční číslo periodického tisku: MK ČR E 12332.

Zpracování: Mgr. Marie Špačková, Mgr. Jitka Šebková, Iva Fukalová (ilustrace).
Jazyková korektura: RNDr. Josef Gerbrich.

S církevním schválením brněnského biskupa Mons. ThLic. Vojtěcha Cikrleho
čj. Ep/680/03 z 9. 6. 2003.

Vychází 9× do roka (během školního roku). Toto číslo bylo dáno do tisku 12. 10. 2007.